

LISA 6.7 - Kokkuvõte MAKi koostamise protsessi kohta

1. Ootused

Ekspertkomisjonide liikmete ootused MAK täienduse suhtes olid väga erinevad – mõnede arvates polnud seda protsessi üldse vaja, mõned ootasid huvirühmade kokkulepet selles osas, mis eelmises MAK oli jäänud probleemseks või lahtiseks, mõned eeldasid keskkonnategevuskava -tüüpi tabelit koos argumentide ja tegevuste elluviimiseks vajalike finantsvahendite ulatuse ja allikate äranäitamisega ning mõnede arvates oleks tulnud seada konkreetseid piiranguid (raie) tegevusele või konkreetsetele kasvukohatüüpidele.

Tehniliste koordinaatorite ootus oli tunduvalt ühtlasem ja eelkõige oodati huvirühmade kokkulepet strateegilistes küsimustes, mis olid jäänud lahendamata MAK senises koostamises.

2. Detailsuse aste

Ekspertkomisjonide mõned liikmed eeldasid **detailsuse astmeks** tabeli vormis tegevuste (projektide) nimetamist, kusjuures tekstis oleks toodud olukorra lühikirjeldus ja analüüs. Sellest eeldusest oli jällegi äärmuslikumaid nägemusi mõlemas suunas. Mõne arvamusel kohaselt oleks arengukava pidanud olema detailsem, mõne arvates veel üldisem praegusest.

Tehnilised koordinaatorid eeldasid üldiselt **detailsuse astmeks** strateegiliste suundade määramist, nende vahel valimist, ainult üks koordinaator mainis ka tegevuste loetelu. Vormi (tabel, tekst, vms) kohta tehnilised koordinaatorid arvamust ei avaldatud.

3. Strateegilise planeerimise etapp

Ekspertkomisjonide liikmete enamuse arvates oli tegemist strateegiliste suundade seadmise, eesmärkide valimise ja tegevuskava koostamise **etappidega**. Mõnede arvates lisandusid sellele veel ka probleemide analüüs ja situatsiooni kirjeldus ning kriteeriumite valik tegevuste hindamiseks, üks ekspert eeldas ka projektide väljatöötamist. Mõnede arvates oleks pidanud alustama eelmise arengukava täitmise analüüsist. Ühe eksperdi arvates olid kõik etapid käesolevas protsessis segamini.

Tehniliste koordinaatorite nägemus kattus enamuse ekspertide omaga, st. MAK lõpeb etapiga, mis nimetab eesmärgid ja üldised tegevused nende saavutamiseks.

4. Lähteülesanne

Enamuse **ekspertide** jaoks **oli lähteülesande** sõnatus selge ja arusaadav. Puudusena toodi välja, et lähteülesandes oleks võinud näidata ära antud tegevuse paiknevus üldises strateegilise planeerimise ahelas ning eraldada oluline ebaolulisest. Samas oli enamuse ekspertide meelt, et lähteülesande ei olnud algselt hästi ära määratud oodatava tulemuse vorm ja detailsuse aste. Need, kellele ei olnud lähteülesanne piisavalt selge, oli võimalus seda kommenteerida ja täiendada, mida ka kasutati, aga näiteks ei vormi ega detailsuse astme kohta konkreetseid ettepanekuid ei tehtud. Enamus eksperte

tunnistas, et nende arvamusega arvestati ja mittearvestamist põhjendati. Oli ka üksikuid arvamusi, mille kohaselt kommentaaride mittearvestamist ei põhjendatud piisavalt.

Tehnilised koordinaatorid ei sekkunud üldse või üksikul juhul minimaalselt sisulisse lähteülesande püstitusse, v.a. muidugi asjaolu, et lähteülesande esimene versioon oli koostatud KKM metsaosakonna poolt. Valdav enamus tehnilisi koordinaatoreid nägigi ennast protsessi “käimas hoidjatena”. Enamuse koordinaatorite jaoks oli lähteülesanne lõplik sõnastus selge, ainult ühel selgus see hilisema töö käigus.

5. Ekspertkomisjonide töö

Ekspertid osalesid koosolekul vastavalt oma võimalustele, kui muud töökohustused lubasid, siis üldiselt osaleti. Optimaalselt koosoleku etteteatamise ajaks peeti paari nädalat, mõnele piisas ka paarist päevast või ühest nädalast, mõni oleks soovinud kokku leppida kõik koosolekud kogu MAK täiendosa koostamise perioodiks. Heaks tavaks loeti ka iga koosolek lõpetada järgmise koosoleku aja kokkuleppimisega. Enamuse jaoks oli koosoleku etteteatamise aeg piisav, kuna kõik olid teadvustanud pingelist ajagraafikut.

Tehniliste koordinaatorite nägemus koosoleku etteteatamise ajahorisont algas samuti paarist päevast, optimaalseks peeti nädalat, oldi seda meelt, et ka pikem etteteatamise aeg pole paha.

19.03.02. toimunud ekspertkomisjonide ühiskoosolekul pidi vaetama neid probleeme ja valdkondi, mis olid kas ekspertkomisjonide vahelise iseloomuga või polnud veel ekspertkomisjoni sees lahendust leidnud. Enamusele osalenutele jäi aga ühiskoosoleku eesmärk ja seetõttu ka tulemus ebaselgeks, oli ka arvamusi, et ühiskoosolek oli ebarahuldavalt ette valmistatud ning tehtud ainult “moe pärast”. Pärast ühiskoosolekut toimusid veel kolme ekspertkomisjoni koosolekud, kus püüti kas konsensuse või siis enamushälte abil saavutada kokkuleppeid seni lahtistena või suuri eriarvamusi tekitanud küsimustes.

SMH alase poolepäevase koolituspäeva (31.01.2002) leidsid kõik olevat vajaliku. Osalenud jäid üldiselt sellega rahule. Avaldati lootust, et tulevikus oleks see pikem, mitmekordne ning rohkem MAK-i keskne just näidete osas, tehti ettepanek tulevikus taolist koolitust ka üle Interneti teha, et regioonidest kohalesõidu peale teist poolt päeva mitte kulutada.

Koosolekute protokollimise korra osas olid enamus **eksperte** seda meelt, et üldiselt lepiti protokollimise ja eriarvamuste esitamise kord kokku. Koosolekul ekspertkomisjoni otsuseid kõvasti ette ei loetud, vaid protokollid saadeti täpsustamiseks laiali e-kirjaga. Selle tulemusena mõnikord vormistas otsused tehniline koordinaator oma parema äranägemise järgi. Kirjalikult esitatud eriarvamused lisati protokollile, üldjuhul eelmise koosoleku protokoll kinnitati järgmisel koosolekul. Mõnede ekspertkomisjonide tööd segasid nähtavasti isiksustevahelised vastuolud nii komisjoni sees kui komisjoni liikmete ja koordinaatori vahel, kus argumentide esitamise asemel räägiti isikuomadustest,

millest tulenesid ka arusaamatused nii protokollide ja eriarvamustega, nende lisamise, arvestamise ja mitte arvestamisega ning mitteamvestamise põhjendamise.

Üldine arvamus oli, et **komisjoni töö ajakavas** lepiti kokku ja üldjoontes suudeti sellest ka kinni pidada. Üldine segadus näis valitsevat ekspertkomisjonide töö tasustamise korruga ning selle otsustusmehhanismiga. Samuti ei olnud ei ekspertidel ega tehnilistel koordinaatoritel aimu, mida teha töö käigus kogunenud lisamaterjalidega (taustuuringud, memod, ettepanekud projektideks, jne). Palju hilisemaid pretensioone oleks ära hoitud, kui erineva tasemega ettepanekute käsitlemise kord oleks olnud kokku lepitud ja kõigile teada, sealhulgas nende ettepanekute ja täienduste arvestamine, mis esitati ekspertkomisjoni mittekuuluvate huvirühmade poolt. Enamuse arvates kajastasid protokollid koosolekul räägitut, kuid oli ka vastupidiseid arvamusi. Kuna sätestamata oli protseduur, kuidas toimida ekspertkomisjoni mittekuulunud huvirühmade poolt esitatud ettepanekutega, siis üldjuhul neid ei käsitletud ekspertkomisjonides üldse või käsitleti väga pinnapealselt ning kuna ettepaneku tegijal üldjuhul ei olnud võimalust enda ettepanekut kommenteerida ning põhjendada, siis need ei kajastunud lõplikes meetmete tabelites. Mille tagajärjeks oli olukord, kus osadele huvirühmadele jäi selline arusaam, et nende ettepanekuid ignoreeritakse süstemaatilise järjekindlusega. Tegelikuses ei pruukinud tegu olla niivõrd tahtliku ignoreerimisega, kuivõrd sätestamata protseduuriireeglistest tuleneva teadmatus, oskamatus ja otsustamatusega.

Kuna ekspertkomisjonidele olid antud suhteliselt vabad käed, siis vahearuande nimeline dokument valmis ainult 2 komisjonil, 4 komisjoni liikmed tunnistasid, et neil sellenimelist dokumenti polnud. Lõpparuanne valmis kõigil enam vähem kokkulepitud tähtjaks, mille eelnõusid ka ministri töörühmale esitleti 28.02.02 toimunud laiendatud koosolekul ning millele said kõik huvirühmad oma täiendusettepanekuid esitada 2 nädala jooksul pärast koosolekut. Seda võimalust peaaegu ei kasutatud.

Poolte ekspertkomisjoni liikmete meelest oli komisjonidel oma töö tegemiseks **aega piisavalt**, poolte meelest mitte. **Tehniliste koordinaatorite enamuse meelest oli aega piisavalt**, üksikud olid seda meelt, et ekspertkomisjonide liikmetel võis osavõtu aktiivsus olla sõltuv igapäevastest tööülesannetest ning üks koordinaator andis aru, et tuli mahtuda etteantud piiridesse.

Huvigruppide kaasamine

Huvigruppide kaasamise kohta arvas enamuse **ekspertkomisjonide** liikmeid, et see oli piisav, kuid oluline vähemus oli vastupidisel arvamusel, tuues konkreetseid näiteid. Mõni liige avaldas ka arusaamatust, kuidas ekspertkomisjonid tekkisid ning et miks mõnes komisjonis polnud nende huvigruppide esindajaid, keda komisjoni töö otseselt puudutas. Avaldati ka arvamust, et väitlused ekspertkomisjonide sees toimusid isikute, mitte huvigruppide või erinevate maailmavaadete vahel. MAKi avalikustamisega jäi paar inimest rahule ja paar mitte. Viimaste väite kohaselt ei olnud selge, millal (vahe)tulemused Internetti pannakse. Osalejate enamuse meelest oli MAKi koostamise protsess läbipaistev, kuid oli ka teistsuguseid arvamusi, mida põhjendati sellega, et kohati tehnilised koordinaatorid kajastasid koosolekul räägitut tendentslikult.

Neli tehnilist **koordinaatorit** arvasid, et **huvigruppide kaasamine** oli piisav ning kahe arvates mitte. Tehniliste koordinaatorite valdava enamuse meelest oli MAKi koostamise protsess läbipaistev, avaldati ka arvamust, et ekspertkomisjonide koosseis oleks võinud olla teistsugune.